

LOTTERI INSPEKTIONEN

Lotteriinspektionens allmänna råd för lotterier som anordnas med stöd av 16 § lotterilagen (1994:1000) registrering enligt 17 § samt tillståndsfria lotterier enligt 19 och 20 §§ lotterilagen.

Enligt beslut av Lotteriinspektionens styrelse
den 7 juni 2005.

Innehållsförteckning	
1.1. Egentliga lotterier.....	3
2. Tillstånd.....	3
2.1. Ansökan.....	3
3. Registrering.....	4
3.1. Ansökan.....	4
4. Insatser, vinster med mera.....	4
4.1. Insatser.....	4
4.2. Vinster.....	4
5. Försäljningstid vid tillstånd och registrering.....	4
5.1. Tillstånd.....	4
5.2. Registrering.....	5
5.3. Förlängning av fastställd försäljningstid.....	5
5.4. Vinstutlämningstid.....	5
6. Skälig avkastning (endast vid tillstånd enligt 16 §).....	5
6.1. Avkastning.....	5
7. Kontroll.....	6
7.1. Kontrollant.....	6
8. Lotter.....	6
8.1. Godkända lotter.....	6
8.1. Lottryck.....	6
9. Dragning.....	7
9.1. Allmänt.....	7
9.2. Förhandsdragning.....	8
9.3. Efterhandsdragning.....	8
9.4. Exempel på dragning.....	8
10. Tillståndsfria lotterier enligt 19 och 20 §§.....	9
10.1. Lotter.....	9
10.2. 19 § reglerar ideella organisationers rätt att anordna lotterier utan tillstånd eller registrering.....	9
10.3. 20 § reglerar möjligheterna för andra än ideella föreningar att anordna lotteri.....	10
10.3.1. Offentlig nöjeställning.....	10
10.3.2. Offentlig tillställning till förmån för ett allmännyttigt ändamål.....	10
10.3.3. Allmän sammankomst för framförande av konstnärligt verk till förmån för ett allmännyttigt ändamål.....	10
10.4. Övrigt.....	10
Bilaga 1.....	12
Schematisk översikt av 19 och 20 §§.....	12
Bilaga 2.....	14
Förslag på villkor för tillståndslotterier.....	14

1. Definitioner

1.1. Egentliga lotterier

Med egentligt lotteri avses lotteri som avgörs genom lottning, gissning, vadhållning eller liknande förfaranden samt marknads- och tivolinöjen. Dessutom innefattas i begreppet egentligt lotteri vadhållning i samband med idrottstävling som bedrivs i en kommun.

Gissningstävling och vadhållning bör kunna accepteras med rimliga insatser och vinster, när goda kontrollmöjligheter finns. En plan för uppläggning av lotteriet bör finnas och alternativa vinstplaner beroende på antalet insatser bör kunna tillåtas. Vadhållning i samband med idrottstävling som bedrivs i en kommun är tillåten med stöd av 16, 17 §§ eller 19 § lotterilagen.

Även motionsbingo är ett egentligt lotteri. Motionsbingo bör kunna accepteras utan att en plan fastställts i förväg i fråga om vinsternas antal. Kontrollant bör därför efter varje motionsbingotillfälle kunna få förrätta efterhandsdragning av vinster bland insamlade nitlotter.

Då kan kontrollanten verka för lagens krav på att minst 35 % och högst 50 % av insatsernas värde går tillbaka till deltagarna. Märk dock undantagen från kravet på vinstutdelning i 19 och 20 §§ lotterilagen.

2. Tillstånd

2.1. Ansökan

Ansökan om tillstånd enligt 16 § lotterilagen görs hos kommun, länsstyrelse eller Lotteriinspektionen (se 39, 40 och 41 §§ lotterilagen) på särskild blankett. Till ansökan bifogas protokollsutdrag med beslut om att anordna lotteriet och förslag på lotteriföreståndare samt en kalkyl för lotteriet. Stadgar (om de inte redan finns hos myndigheten) och verksamhetsberättelse med ekonomisk redovisning ska också inlämnas.

Tillstånd kan förenas med villkor, se bilaga 2.

3. Registrering

3.1. Ansökan

Ansökan om registrering enligt 17 § lotterilagen görs på särskild blankett hos den nämnd som kommunen bestämt. Till ansökan bifogas samma handlingar som för tillståndsansökningar, förutom kalkyl.

4. Insatser, vinster med mera

4.1. Insatser

Med insatsernas värde avses beräknad omslutning om det för lotteriet finns en i förväg fastställd plan. I de fall omslutningen inte kan beräknas, exempelvis vid gissning och vadhållning, avses med insatsernas värde faktisk omslutning. En startavgift anses till hela sitt belopp vara insats i lotteriet.

4.2. Vinster

Vinst som utgörs av pengar i ett registreringslotteri får uppgå till högst ett basbelopp. Anvisningar, exempelvis presentkort, bör gälla minst tre månader från den dag då vinsterna ska vara avhämtade. De bör förses med tydlig uppgift om giltighetstiden. I annat fall gäller allmän preskriptionstid om tio år.

Värdet på varuvinst bör upptas till detaljhandelspris. Kan detta inte fastställas, får värdet tas upp till inköpspriset. För konst- eller hantverksalster eller skänkt föremål, till pris som fastställs efter värdering av kontrollant eller opartisk sakkunnig.

5. Försäljningstid vid tillstånd och registrering

5.1. Tillstånd

Försäljningstid för lotterier fastställs av tillståndsmyndigheten för att lottköparna ska känna till under vilken tid lotter får säljas, när dragning beräknas ske och under vilken tid vinster kan hämtas ut. Även ur kontrollsynpunkt är det viktigt att ett lotteri är avgränsat i tiden.

Försäljningstiden i ett lotteri bör anpassas efter lotteriets omfattning och art. Normalt bör inte längre försäljningstid än tre månader beviljas. I lotterier av större omfattning och i lotterier med försäljning från lottförsäljningsautomat, där konkurrens inte råder om försäljningsplatserna, bör en längre försäljningstid kunna medges.

5.2. Registrering

Försäljningstiden bestäms av kontrollanten. Vid efterhandsdraget lotteri bör försäljningstiden anpassas efter lotteriets omfattning och art. Normalt bör inte längre försäljningstid än tre månader beviljas.

I lotterier av större omfattning och i lotterier med försäljning från lottförsäljningsautomat, där konkurrens inte råder om försäljningsplatsen, bör en längre försäljningstid kunna medges.

5.3. Förlängning av fastställd försäljningstid

Förlängning av fastställd försäljningstid bör endast ges då det finns särskilda skäl, eftersom osäkerhet annars kan uppstå på lotterimarknaden och allmänhetens tillit till föreningslivets lotterier kan minska. Särskilda skäl kan vara händelser som inte kunde förutses vid ansökningstillfället till exempel problem med tryckeriet eller andra händelser som ligger utanför lotterianordnarens kontroll.

Ansökan om förlängd försäljningstid ska ha gjorts i så god tid före den fastställda försäljningstidens slutdag att beslut dessförinnan kan meddelas.

5.4. Vinstutlämningstid

Vinstutlämning bör ske under minst en månad efter försäljningstidens slut.

6. Skälig avkastning (endast vid tillstånd enligt 16 §)

6.1. Avkastning

Enligt lotterilagen fordras, för att tillstånd ska kunna beviljas för ett lotteri, att det kan antas att lotteriet kommer att ge sökanden skälig avkastning. Den i samband med ansökan ingivna kalkylens tillförlitlighet ska bedömas av tillståndsmyndigheten. Viktig bedömningsgrund är också resultatet i lotterier som organisationen tidigare sålt. Tillståndsmyndigheten bör även se till att kostnader för reklam, administration, försäljning med mera inte är oskäligt höga.

Tillståndsbeslutet kan innehålla villkor som syftar till att säkerställa att föreningen får en skälig avkastning av lotteriet. Vid tillståndsprövningen ska också göras en bedömning av att överskottet kommer att användas för det aktuella allmännyttiga ändamålet.

7. Kontroll

7.1. Kontrollant

Inom varje kommun och länsstyrelse bör det finnas en välutbildad grupp kontrollanter. Myndigheterna är ansvariga för kontrollanternas utbildning. En kontrollant ska ha den kunskap och de erfarenheter som behövs för uppgiften.

Kommunen bör organisera kontrollen av föreningslivets lotterier genom att inom kontrollantgruppen fördela de föreningar som bedriver lotterier. Samma kontrollant bör kontrollera en förenings samtliga lotterier.

Kontrollant har rätt att få arvode för varje lotteri, som kontrollen avser. Arvodet bestäms av tillstånds- respektive registreringsmyndigheten och ska betalas av den som anordnar lotterierna. Arvodet bör sättas i förhållande till lotteriets beräknade omslutning, normalt tre procent (inklusive sociala avgifter). Arvodet bör dock maximeras vid stora lotterier.

Kontrollanten bör få ersättning för resor som företas för kontroll. Arvode och reseersättning bör betalas efter avlämnad redovisning för varje lotteri.

8. Lotter

8.1. Godkända lotter

Förslutna lotter som används i lotterier ska enligt lotterilagen vara av godkänd typ. Det är Lotteriinspektionen som utfärdar typgodkännande. Förteckning över typgodkända lotter finns hos Lotteriinspektionen samt på www.lotteriinspektionen.se. För efterhandsdragna ”öppna” lotter hänvisar vi till **Lotteriinspektionens villkor för lotter och slumpalsgeneratorer** om vinstvärdet överstiger 1 000 kronor. (Finns på vår webbplats).

Lotterna bör vara numrerade löpande i åtskilda serier eller i en följd för hela lotteriet utom vad gäller symbollotter, motionsbingobrickor eller tombolalotter med vinst- och nitlotter. Numren bör utgöra underlag för dragning.

8.1. Lottryck

Vad avser **förslutna** lotter bör anges i villkoren till tillstånd/registrering, att lottsedel ska innehålla tryckt uppgift om namn på den/de förening/ar som

anordnar lotteriet, uppgift om lottpris, tillstånds-/registrerings- myndighet, datum för tillstånd/registrering, försäljningstid och LN-nummer.

Öppna lottsedlar bör innehålla de nämnda uppgifterna förutom LN-nummer.

Vinstandelen i procent av omslutningen ska vara tryckt på lotten, om inte uppgift om detta är anslaget på den plats där lotteriet bedrivs.

Om vinstutlämningen inte sker i omedelbar anslutning till försäljningen bör uppgift om vinstplan, tid och plats för vinstutlämning samt sista vinstutlämningsdag antingen tryckas på lotten eller tillkännages på annat sätt vid lottförsäljningen.

Vid efterhandsdragna lotterier bör på lottsedeln dessutom tryckas tid för dragning samt tid och sätt för publicering av dragningslista. Om lottlistor används, det vill säga listor där köpare antecknar sig för lottnummer, bör dessa innehålla de uppgifter som nämns i första stycket. Lottlistor ska stämpas eller signeras av kontrollanten.

I lotterier där lottförsäljningen sker med lottförsäljningsautomat eller från lottbod eller från annat fast försäljningsställe bör det även på försäljningsstället finnas uppgift om anordnare, lottpris, vinstplan samt dragningslista om denna inte är tryckt på lotten.

För lotter som inte säljs från fast försäljningsställe bör dragningslista med vinstplan kostnadsfritt tillhandahållas lottköparen vid försäljningen, om inte uppgifterna är tryckta på lotten.

9. Dragning

9.1. Allmänt

Alla lottnummer som ingår i ett lotteri bör läggas till grund för dragningen och samma vinstnummer får endast förekomma en gång i ett lotteri eller i en serie, om det inte av ansökan och tillstånd framgår annat. Dragningen bör börja med högsta vinsten och därefter i fallande ordning.

9.2. Förhandsdragning

I lotteri med lotter numrerade i en följd eller i serier bör kontrollanten förrätta slumpmässig dragning sedan lotterna blandats omsorgsfullt i dennes närvaro. Undantag kan göras om Lotteriinspektionen beslutat på annat sätt i typgodkännandet.

9.3. Efterhandsdragning

I ett lotteri som endast har några få vinster, exempelvis en bil och ytterligare någon eller några vinster bör efterhandsdragning förrättas.

Kontrollanten ska förrätta slumpmässig dragning efter försäljningstidens slut. Dragningen bör alltid ske öppet och i närvaro av lotteriföreståndaren och kontrollanten. Om dragning sker med hjälp av teknisk utrustning, till exempel dator, ska denna vara typgodkänd av Lotteriinspektionen. jfr 14 § lotterilagen.

9.4. Exempel på dragning

Använd knappsatser. Två satser med 100 knappar, numrerade 00-99, samt eventuellt en, numrerad 0-9. Ett lotteri på 10 000 lotter dras på följande sätt: Drag en knapp ur sats 1 och en knapp ur sats 2, lägg upp knapparna framför er på bordet. Läs numren på knapparna i den ordning ni bestämt. Eventuellt kommer nr 28 upp i sats 1 och nr 64 ur sats 2. Då blir vinstnumret 2864. Om nr 00 skulle dras ur båda satserna (0000) finns ju ingen lott med det numret; 0000 får då gälla som nummer 10 000 eftersom det numret ska ha samma chans att vinna. När numret antecknats läggs knapparna tillbaka och blandas med övriga innan nästa nummer dras. Småvinsterna i ett lotteri brukar av praktiska skäl dras med hjälp av slutnummer. Vid ett lottantal av 10 000 innebär ett nummer med två siffror 100 vinster. Drar man slutnummer med tre siffror används en knappsats 0-9 och en sats 00-99. När slutnumret ska innehålla två siffror räcker det med en sats 00-99.

Det är lämpligt att sådana knappsatser finns hos tillståndsmyndigheten för kontrollanternas räkning.

10. Tillståndsfria lotterier enligt 19 och 20 §§

10.1. Lotter

I förhandsdragna lotterier får endast typgodkända lotter användas. På lottsedlarna ska anges LN-nummer, anordnare och lottpris. I stället för anordnare kan anges leverantör/återförsäljare, kompletterat med internt kodnummer eller liknande.

Vad gäller öppna, efterhandsdragna lotter (OBS gäller endast 19 §) ska lottpris och anordnare vara tryckt på lotten.

10.2. 19 § reglerar ideella organisationers rätt att anordna lotterier utan tillstånd eller registrering

Lotteriet får endast bedrivas i samband med tillställning eller sammankomst som sammanslutningen anordnar eller deltar i. I uttrycket **delta i** bör man väga in mer än ren lottförsäljning. Som exempel kan nämnas försäljning av klubbattiraljer, reklam för sammanslutningens verksamhet och liknande. Uttrycken tillställning och sammankomst har inte kommenterats i lagmotiven. Exempel kan vara olika typer av marknader, tipspromenad, idrottsevenemang och liknande.

Tillståndsfria lotterier får anordnas vid alla typer av bingospel.

Försäljningsområdet är begränsat till det område inom vilket tillställningen eller sammankomsten anordnas.

Om tillställningen således arrangeras i till exempel Folkets Park är försäljningsområdet begränsat till parkområdet. Vid försäljning utanför området ska 16 § eller 17 § tillämpas.

Bestämmelsen om vinstandel gäller endast sådana lotterier där fast vinstplan finns.

Vinsterna dras offentligt före tillställningens, sammankomstens eller bingospelets slut för dagen, om vinstdragningen inte redan har ägt rum före lottförsäljningen.

10.3. 20 § reglerar möjligheterna för andra än ideella föreningar att anordna lotteri

10.3.1. Offentlig nöjeställning

Detta begrepp har tolkats att avse tillställningar som kräver polismyndighetens tillstånd enligt ordningslagen, till exempel tävlingar, uppvisningar i sport och idrott, danstillställningar, tivolinöjen och festtåg, marknader och mässor. Det finns inget krav vad gäller ändamålet med tillställningen. Således kan till exempel en skolklass eller privatperson anordna en offentlig dans och där sälja lotter. Ett enskilt vinstintresse kan alltså ligga bakom lotteriet.

10.3.2. Offentlig tillställning till förmån för ett allmännyttigt ändamål

I begreppet offentlig tillställning inryms dels offentliga nöjeställningar, dels tillställningar såsom syföreningsauktioner, välgörenhetsbasarer och liknande. I denna punkt finns kravet att tillställningen ska ske till förmån för allmännyttigt ändamål. För att klargöra detta begrepp måste man se till reglerna i 15 §.

10.3.3. Allmän sammankomst för framförande av konstnärligt verk till förmån för ett allmännyttigt ändamål

Uttrycket konstnärligt verk avser såväl musikaliska framträdanden som diktläsning och liknande muntlig framställning. Hit räknas också cirkus- och teaterföreställning. Formen och inte kvaliteten är avgörande.

10.4 Övrigt

Tillställningen eller sammankomsten ska vara huvudattraktionen och lotterierna endast utgöra ett inslag i evenemanget.

Försäljningsområdet är begränsat till det område inom vilket tillställningen eller sammankomsten ordnas. Om tillställningen således anordnas i till exempel Folkets Park är försäljningsområdet begränsat till parkområdet. Försäljning som äger rum utanför området måste ske med stöd av 16 § eller 17 §.

Vinsterna ska utgöras av varor eller tjänster. Presentkort eller liknande bör undvikas.

Den som deltar i lotteriet ska omedelbart kunna se om han vunnit och genast få ut sin vinst. Endast förhandsdragna lotterier får således anordnas. Det innebär även att till exempel pil- och bollkastning, skjutbanor och

liknande kan anordnas trots att någon förhandsdragning inte har skett i dessa fall. Resultatet deltagaren uppnår är då dragningen och jämförs med förhandsdragning.

Bilaga 1

Schematisk översikt av 19 och 20 §§

	<u>19 §</u>	<u>20 §</u>
<i>När kan lotteriet anordnas</i>	1. Tillställning eller sammankomst som en sammanslutning anordnar eller deltar i. Gäller endast förening som avses i 15 § 1:a stycket 2. Alla slag av bingospel	1. Offentlig nöjeställning 2. Offentlig tillställning till förmån för ett allmännyttigt ändamål 3. Allmän sammankomst för framförande av konstnärligt verk till förmån för ett allmännyttigt ändamål.
<i>Summa insatsbelopp</i>	Saknas	Saknas
<i>Högsta insats</i>	1/6 000 basbelopp	1/6 000 basbelopp
<i>Högsta vinstvärde</i>	1/6 basbelopp	1/ 60 basbelopp
<i>Summa vinstvärde</i>	Max 50 % och lägst 35 % av insatsernas värde om antalet insatser och vinster samt värdet av dessa är bestämda enl. uppgjord plan	Samma
<i>Vinster</i>	Alla slags vinster	Endast varor eller tjänster
<i>Vinst- och insatsplan</i>	Krävs inte	Krävs inte
<i>Försäljningsområde</i>	Området för tillställning respektive sammankomst OBS dock att lottlistor får börja påtecknas 4 veckor innan tillställningen äger rum	Området för tillställning respektive sammankomst

Godkända lottyper

Förslutna ska vara
typgodkända

Förslutna ska vara
typgodkända

Dragning

Offentlig dragning före
tillställningens/
sammankomstens/
bingospelets slut om det inte är
fråga om förhandsdragna lotter

Endast förhandsdragning

Lottryck

Förhandsdragna lotter
LN-nummer, anordnare,
lottpris.

Vinstandelen anges eller anslås

Efterhandsdragna lotter

Lottpris, anordnare

Vinstandelen anges eller anslås

Förhandsdragna lotter

LN-nummer, lottpris,

Anordnare. Kan anges

leverantör/återförsäljare

kompletterat med med internt
kodnummer eller liknande.

Vinstandelen anges eller anslås

Bilaga 2

Förslag på villkor för tillståndslotterier

1. Anvisningar, exempelvis presentkort, ska gälla minst tre månader från den dag då vinsterna ska vara avhämtade.
2. Värdet på varuvinst ska upptas till detaljhandelspris. Kan detta inte fastställas, får värdet tas upp till inköpspriset eller för konsthantverksalster eller skänkt föremål, till pris som fastställs efter värdering av kontrollant eller opartisk sakkunnig.
3. Lotter i annat lotteri tillåts inte som vinster.
4. Hyra för lottförsäljningsplats (lokal/plats- och kioskhyra) ska vara bestämd för tid (dag, vecka, månad) och alltså inte anpassas till omslutningen eller försäljningsresultatet.
5. Kostnader för löner/försäljningsarvoden, kontrollantarvoden samt sociala avgifter ska belasta lotteriet.
6. Eventuellt serviceföretags del av lotterimedlen ska uppgå till sammanlagt högst åtta procent av intäkterna från faktiskt försålda lotter. Skriftligt avtal ska finnas och ska granskas av tillståndsmyndigheten.
7. Lottsedlar och annat lottmaterial ska inköpas till marknadspris. Eventuell rabatt ska redovisas och tillföras lotteriet.
8. Vinster som inte utgörs av pengar eller gåvor ska inköpas till konkurrenskraftiga priser. Eventuella rabatter ska redovisas och tillföras lotteriet.
9. Ett lotteri ska redovisas skilt från föreningens övriga räkenskaper. Om medel från lotteriet inte fortlöpande sätts in på av föreningen disponerat konto, ska minst 25 procent av intäkterna från försålda lotter snarast, dock senast 14 dagar efter det att lotteriet slutsålts, sättas in på föreningens ordinarie konto.
10. Föreningen ska redovisa lotteriet till kontrollanten senast tre månader efter den i tillståndet angivna sista försäljningsdagen, vid

registrering tre månader efter försäljningstidens slut.

Nettobehållningen ska därvid vara överförd till föreningens ordinarie konto. Den som efter registrering anordnar lotterier enligt 17 § ska senast den 15 februari varje år till kontrollanten redovisa de lotterier som har anordnats under föregående kalenderår.

11. Vid dragning gäller att alla lottnummer som ingår i ett lotteri ska läggas till grund för dragningen och samma vinstnummer får endast förekomma en gång i ett lotteri eller i en serie. Dragningen bör börja med högsta vinsten och därefter i fallande ordning.
12. Vid **förhandsdragning** gäller:
I ett lotteri med lotter numrerade i en följd eller i serier ska kontrollanten förrätta slumpmässig dragning sedan lotterna blandats omsorgsfullt i dennes närvaro.

Vid **efterhandsdragning** gäller:

I ett lotteri som endast har några få vinster, exempelvis en bil och ytterligare någon eller några vinster ska efterhandsdragning förrättas.

I ett traditionellt lotteri ska kontrollanten förrätta slumpmässig dragning efter försäljningstidens slut. Dragningen ska alltid ske öppet och i närvaro av lotteriföreståndaren och kontrollanten. Om dragning sker med hjälp av teknisk utrustning, till exempel dator, ska denna vara typgodkänd av Lotteriinspektionen.